

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. IV. Vnde actus supernaturalis accipiat specificam suam differentiam,
qua à naturali distinguitur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

nem proportionato) & secundum quod homo habet quamdam societatem specialem cum Deo. id est, quatenus est per habitum supernaturalem eleuatus ad esse quoddam diuinum, & factus potens elicere actus supernaturales. Vbi satis aperte totam differentiam horum actuum refert in diuersitatem principiorum siue causarum efficientium; atque ita nostrae sententiae omnino fauet: & sic forte multalij auctores, qui horum actuum obiecta videntur distinguere, explicari possent. Quod vel ideò faciendum puto, quia sic eorum verba omnino proprie accipias, non tam definiunt obiectum amoris amicitiae, quam concupiscentiae siue spei, vt ostendi num. 21.

D V B I V M I V.

Vnde actus supernaturalis accipiat specificam suam differentiam, qua à naturali distinguitur?

30. **H**Oc dubium duplicem potest habere sensum: potest enim intelligi Primò, de intrinsecaratione formali, à qua actus supernaturalis tamquam à forma sibi intrinseca habet quòd sit essentialiter perfectior, adeoque excellentioris speciei, & superioris ordinis, quam naturalis. Secundò, de causa extrinseca, à qua prouenit quòd ille talem formam habeat, hic autem non. & in vtroque sensu facilis erit solutio ex superioribus dubijs.

31. **R**espondeo igitur Primò, actus supernaturalis intrinsecè & formaliter specie differt à naturali, ratione intrinseci sui esse, & cuiusdam substantialis excellentiae ac perfectionis, qua actu naturali essentialiter est perfectior; sicut homo differt à bruto per rationalitatem.

32. **R**espondeo Secundò, hæc excellentia, qua actus supernaturalis alterum superat, non prouenit semper ab obiecto formali, quod sæpè in vtroque idem est, sed sapissimè præcisè à principio effectiuo, siue ab auxilio supernaturali actuali vel habituali; quod vnà cum potentia cõstituit principium effectiuum in ratione virtutis actiuae essentialiter perfectius, & altioris ordinis, quam sit potentia naturalis secundum se; ideoque vnà cum ea effectum essentialiter perfectiorem, & altioris ordinis producit, quam illa se sola produceret. Sequitur ex dictis num. 9. & 20.

33. **V**t autem supradicta omnia clariùs intelligatur, præsertim in actibus intellectus (ex quorum analogia possumus ratiocinari de actibus voluntatis) Nota actum intellectus esse quasi quamdam viam picturam, siue imaginem rei intellectæ; hanc formaliter representantem, sicut imago representat suum obiectum, siue prototypon. atque ita sic se habet obiectum respectu actus intellectus, sicut prototypon respectu imaginis. Sicut enim actus intellectus procedit aliquo modo tamquam à causa obiectiua & exemplari, à suo obiecto, ita eodem modo imago procedit à suo prototypo. Item sicut externa imago habet quidem à prototypo ad cuius similitudinem depicta est, quòd sit imago

hominis, aut leonis, aut equi, &c. & hac ratione accipit ab eo speciem: quòd tamen sit tam perfecta, tam pulchra, &c. habet à præstantia pictoris, & pulchritudine ac perfectione colorum. vnde sæpè fit quòd imago canis sit absolute perfectior & præstantior imagine Regis, quia illa ab artifice pt ætantiore facta fuit. Hinc si duo pictores, quorum vnus haberet artem pingendi specie præstantiore alio, depingerent eiusdem rei imaginem quam possent excellentissimè, ita vt prior quantum fuerit artificij pingendi, tanto etiam melioribus vteretur coloribus; clarum omnino est huius imaginem fore specie perfectiorem imagine alterius.

Simili modo intellectio habet quidem ab obiecto formali, quòd sit intellectio rationalis rei, atq; hac ratione ab eo accipit aliquam diuersitatem specificam (intellectio enim hominis & bruti, necessarìo sunt diuersæ speciei) tamen quòd sit multum aut parum perfecta, habet à principio effectiuo. Certum enim est, perfectiorem intellectum perfectiorem intellectiõnem producere; idque non solum perfectiùs rem intellectam exprimendo; & quasi perfectiorem modo illius lineamenta ducendo, sicut pictor præstantior, qui eisdem cum alio vrens coloribus, perfectiùs tamen prototypon exprimeret; sed sicut is qui quanto præstantiorem habet artem, tanto perfectioribus coloribus vteretur.

Hæc enim est differentia inter imaginem pictoris, & illam quam intellectus conficit, quòd cum illa constet lineamentorum ductiõne & coloribus, illam quidè pictor ex se conficit, hos verò aliunde accipit; atque ita colores non semper respondent artificij pictoris. Contrà verò intellectio totum omnino suum esse à potentia intellectiua accipit, atque ita fit, vt quæ procedit à potentia perfectiùs agente, se tota sit perfectior, & vt ita loquat, secundum colores & lineamenta, siue secundum entitatem & rationem imaginis.

Dices, Effectus sequitur debiliorem partem suæ causæ: ergo effectus causæ partim naturalis, partim supernaturalis, erit solum naturalis, sicut conclusio sequens ex propositione certa & solum probabilis, est solum probabilis. Respondeo, antecedens posse dupliciter intelligi. Primò, vt solum dicat eiusmodi effectum semper esse minus perfectum, quam esset si causa ex omni parte esset æquè perfecta: v. c. quando duo leuant aliquod pondus, quorum vnus habet vim agendi vt viginti, alter vt sex; sequitur minor effectus, quam si vterque haberet vim agendi vt viginti. & in eo sensu antecedens est quidem generatim verum, tamen nihil facit ad rem; nam solum probata actum productum à potentia instructa habitu supernaturali, esse minus perfectum, quam esset si ipsa potentia in virtute agendi corresponderet perfectioni ipsius habitus. Ex quo nullo modo sequitur, eum actum esse naturalem, siue non esse perfectiorem, eo què potentia sine illo habitu posset producere.

Secundò, potest intelligi, vt dicat eiusmodi effectum numquam esse perfectiorem, quam sit virtus agendi partis debilioris ipsius causæ, siue

34. Qua ratione intellectio accipiat speciem ab obiecto, qua ratione à principio effectiuo.

Perfectior intellectus duplici ratione perfectiorem elicit intellectiõnem.

35. Differentia inter pictorem & intelligentem.

36. Qua ratione effectus sequatur debiliorem partem suæ causæ.

37.

Actus supernaturalis per sua intrinseca differt à naturali.

Actus habet suam supernaturalitatem à principio actiuo.

Verbum mentis est viua imago rei intellectæ.

Quænam imago accipiat ab obiecto: quæ aliunde.

sive semper esse eiusdem ordinis cum parte causa debiliore; & in hoc sensu facit quidem ad rem, sed generatim sumptum est aperte falsum, ut patet in exemplo leuantium illud pondus; imò etiam in exemplo habentis quidem perfectam vim motiuam, claudicat tamen ob distortam tibiã; cuius ingressus est quidem imperfectior, quàm esset, si tibiã esset recta: est tamen melior quàm esset, si virtus motiua esset tam imperfecta in suo genere, quàm tibiã sit in suo. Fallit igitur illud antecedens, quod dicitur: quod si una pars causa non adiuvat modo iam dicto vim agendi alterius: ut sit in syllogismis (in quibus factè solis hoc axioma habet propriè locum) in quibus præmissa non augent mutuam certitudinem, nec constituunt unum antecedens certius, quàm sit minus certa propositio secundum se sumpta; & consequenter nec simul sumptæ constituunt maiorem vim probandi, quàm sit inferioris propositionis certitudo secundum se sumpta. atque ita solum se mutuo iuuant ad constituendam ipsam consequentiam: quæ per vnã solam propositionem constitui nequit.

Quando illud axioma fallat.

38 quando non.

Qua ratione præmissæ sciuntur in ordine ad illationem.

D V B I V M V.

Qua ratione auxilium supernaturale, siue habituale, siue actuale, vnã cum potentia concurrat ad productionem actus supernaturalis?

39 Molina. Suarez.

Nota, nos hic non agere de illa questione quam tractant Molina in sua Concordia disp. 36. & Suarez de Auxilijs l. 3. cap. 4. n. 16. scilicet vtrum gratia præueniens, prout significat præcisè illustrationem intellectus, aut motionem voluntatis diuini immittam, immediate physice influat in actum liberum, sicut asserit Molina: an verò solum inclinet potentiam in actum; opusque præterea sit singulari Dei influxu supplente vicem habitus, ut asserit Suarez. Quæ questio ad materiam de gratia spectat; nec eius explicatio hic nobis est necessaria. Solum ergo quaerimus, vtrum auxilium diuinum, quo potentia ad producendum actum supernaturalem eleuatur, (sive hoc consistat in habitu, siue in actu vitali non libero, siue in aliqua qualitate transeunte à solo Deo in nobis producta, ut aliqui volunt, siue in singulari Dei concursu) & ipsa potentia tamquam causa partiales ipsam actum supernaturalem ita producant, ut vtraque pars immediate in eum effectum influat? Quæ difficultas nobis hic explicanda fuit, ut supra dicta clariùs possint intelligi.

Bañez l. p. qu. 12. a. 5. dub. 2. ad 5. Alvarez de Auxilijs disp. 64. & 85. & quidam alij Thomista putant actum supernaturalem immediate produci à solo habitu aut gratia supernaturali, tamquam à principio formali immediate in actum influente, ita ut potentia secundum se, siue vi sua naturali immediate nullo modo influat, sed solum mediante auxilio supernaturali, sicut aqua calida rem aliam calefacit mediante calore sibi inexistente; ut ait Bañez supra; vel, ut alij volunt, sicut secundum multorum sententiam distinguuntur potentias ab essentia animæ, hæc per illas actus suos vitales producit.

40 Bañez. Alvarez.

Bañez.

Probatur Primò, quia illi actus sunt se totis supernaturales: ergo potentia naturalis nullo modo secundum se immediate potest in eos influere. Consequentia patet, quia potentia secundum se est omnino improporionata, ut influat in eiusmodi actum; ergo hoc fieri nequit.

Secundò, quia aliàs perfectior potentia cum equali auxilio produceret perfectiorem actum; atqui hoc est falsum (ut patet in visione beatifica, quam omnes habentes æquale lumen gloriæ æqualem producant;) ergo etiam id, unde hoc sequitur, est falsum.

41

Tertiò, quia aliàs actus supernaturalis non esset totus tribuendus gratiæ, sed partim huic, partim libero arbitrio; quia produceretur partim ab hoc, partim ab illa; sicut quando duo trahunt eandem nauem, tractio partim tribuitur vni, partim alteri: atqui illud est falsum. nam Patres & Concilia tribuunt totum actum gratiæ, arguuntque Semipelagianos quòd dicerent opera bona partim produci à gratia; partim à libero arbitrio: ergo etiam falsa est ea sententia, ex qua hoc sequitur. Minor patet ex Augustino l. 1. de Prædestin. sanct. c. 2. & 7. vbi reprehendit Semipelagianos quòd actum fidei non tribuerent totum gratiæ, sed ex parte etiam libero arbitrio. & l. 2. c. 6. ait: *Tutiores igitur viuimus, si totum Deo damus: non autem nos illi ex parte, & nobis ex parte committimus.* Similia habent alij Patres.

August.

42

Ex hac autem sententia inferunt, fieri non posse ut Deus sine vilo habitu, aliæ qualitate voluntati intrinseca, solo suo singulari concursu, vnã cum voluntate immediate producat actum vitalem supernaturalem: quia cum voluntas non possit immediate per se in eum influere, Deus deberet eum solus immediate producere; atque ita ille actus non esset vitalis; quia non procederet à potentia vitali.

Ut autem faciliùs oppugnent sententiam eorum qui dicunt auxilium supernaturale & potentiam simul immediate influere in actum supernaturalem, tamquam duas causas partiales, sicut cum duo eodem fune trahunt eandem nauem, aiunt eos docere, liberum arbitrium producere vnã partem illius actus, & alteram partem produci à gratia: sicut dum domus extruitur, aliis murum, aliis tectum conficit. Itaque semper argumentantur, quasi fieri nequeat ut duæ causæ partiales immediate ad productionem vnius effectus ita concurrant, ut effectus, etsi non totaliter, tamen verè totus procedat à singulis; ita ut neutra aliquid in eo producat,

H 4 quod